

APÉNDICE A RESUMEN DE SINTAXIS LATINA

Este *Resumen* ha de emplearse para proponer a los alumnos ejemplos “regularizados” de los fenómenos sintácticos más importantes, sugiriéndoles que los aprendan de memoria. De hecho, es más eficaz recordar un ejemplo, y remontarse a la “regla” desde él, que partir de la norma abstracta.

I. 1. Estructura de doble nominativo / doble acusativo (sujeto o complemento directo + predicativo):

Cicerō cōnsul creātus est.

Rōmānī Cicerōnem cōnsulem creāvērunt.

2. Vidēri: construcción personal:

Iūlius mihi vidētur pater sevērus esse.

3. Vidēri: construcción específica:

Magistrō necessārium esse vidētur tabellārium mittere ad Iūlium.

Discipulīs nōn vidēbātur magistrum recitantem interrogāre.

Iūliō vidētur Mārcum paenitēre pigritiae suae.

Dāvō vidēbātur fore (futūrum esse) ut Mēdus fugeret.

4. Dīcitur, nārrātur, trāditur, fertur, etc.:

Daedalus labyrinthum aedificāvisse nārrātur.

Trāditum est Ariadnam filum Thēseō dedisse.

II. 1. Verba iubendī, etc.:

Iūlius servum saccum portāre iubet.

Dāvus iubētur crumēnam suam pōnere in mēnsā.

Aemilia iānuam claudī iussit.

2. Verbos que se emplean únicamente en construcción impersonal:

Puerum pudet factī suī.

Mē paenitet dīxisse hoc.

Mē pudet hoc ā filiō meō factum esse.

Mē paenitet quod tē offendī.

3. Verbos con construcción aparentemente impersonal:

Tē decet honestē vīvere.

Puellās decet verēcundia.

Mē fugit nōmen illīus.

Mē fugit quod nōmen eī sit.

Mē iuvat Latīnē discere.

Mē iuvat lingua Latīna.

Mē fallit memoria.

4. Doble acusativo:

Doceō discipulōs grammaticam.
Cēlō mātrem vērītātem.
Poscō sociōs frūmentum.
Flāgitō rēgem senātum / ā senātū.
Rōmānī Cicerōnem cōnsulem
creāvērunt.

5. Verba petendī et interrogandī:

Aemilia Quīntum interrogat.
Pāstor Iūlium ōrat.
Senātōrēs rogāvērunt cōnsulem
sententiam.
Petō ā tē librum.
Quaerō ex tē vērītātem.

6. Verbos transitivos en latín e intransitivos en español:

Mē dēficiunt vīrēs.
Mē dēlectat lūdere. / Mē dēlectant
rosae.

7. Verba affectuum:

Mārcus Iūliam rīdet.
Antōnius flet / lūget patrem mortuum.
Quīntus horret medicum.

8. Olēre, redolēre, sapere, resipere, sitīre:

Sitiō honōrēs.
Haec sententia sapit Cicerōnem.

9. Verbos compuestos de preposición:

Circumīre īnsulam.
Illum hominem / ad illum hominem
adiī.

10. Acusativo interno:

Pugnāre pugnam.
Vīvere vītā.

11. Acusativo de relación (o “griego”):

Nūdus pedem.

12. Acusativo de extensión en el espacio:

Vāllum decem pedēs altum.
Via centum pedēs lāta.
Fossa decem pedum.

13. Expresión de la distancia:

Urbs distāns trium mīlium passuum
spatiō.
Hadrūmētum abest ā Zamā trecenta
mīlia passuum.

14. Expresión de la edad:

Mārcus octō annōs nātus est.
Mārcus nōnum annum agit.
Mārcus est puer octō annōrum.
Mārcus octō annōs habet.

15. Acusativo exclamativo:

Beātōs agricolās!
Bene Antōnium!

16. Acusativo adverbial:

Māgnam, māximam partem.
Librī id genus.
Hostēs partim occīsī, partim captī sunt.
Verba tua multum mē commovent.

III. 1. Genitivo subjetivo y objetivo:

Amor mātris.
Timor mortis.

2. Genitivo partitivo:

Paulum aquae.
Plūs pecūniae.
Parum cibī.
Multum vīnī.

Ūnus discipulōrum.
Ūnus ex discipulīs.

Quid novī?
Aliquid novī.

Satis pecūniae.
Nēmō vestrum.

Nihil malī.
Nihil malum.
Nihil turpe.

3. Genitivo posesivo (con *esse*):

Mātris est liberōs cūrāre.
Meum est id facere.

4. Genitivo / ablativo de cualidad:

Vir summae sapientiae.
Vir summā sapientiā.

Vir brevī statūrā.

5. Genitivo / ablativo de precio y estima:

Quantī stat?
Māgnō stat.

Decem sēstertiīs stat.

Māgnī aestimāre.
Parvī aestimāre.

Parī pretiō.
Decem sēstertiīs aestimāre.

Prō nihilō facere.

Māgnī mōmentī esse.

Floccī nōn facere.

6. Genitivo con verbos judiciales (con el significado de “acusar”, “condenar”, etc.)

Accūsāre fūrtī.

Morte damnāre.
Capite / capitis damnāre.

7. Genitivo con verbos de memoria u olvido:

Meminisse	}	illīus reī / illam rem.
Oblīvīscī		

Meminisse	}	illīus hominis.
Oblīvīscī		

8. Construcción de *interest* y *rēfert*:

Iūliī interest agrōs invīsere.

Meā

Tuā

Eius

IV. 1. Dativo de interés (*datīvus commodī / incommodī*):

Nihil difficile est amantī.

Nōn vītae, sed scholae discimus.

2. Dativo posesivo:

Mihi est liber.

Mihi nōmen est Iūlius / Iūliō.

3. Dativo de finalidad / estructura de doble dativo:

Diem colloquiō statuere.

Hoc est mihi cordī.

Dōnō tibi dō hunc librum.

Auxiliō vēnērunt Iūliō.

4. Dativo agente:

Omnibus patria amanda est.

5. Dativo de relación:

Nāvigantibus Prochyta, mōns

Mīsēnus est ad dextram.

6. Verbos construidos con dativo:

Tibi assentior.
Tibi grātulor.
Tibi cōnfdō.
Mihi persuāsīt.
Ignōsce mihi!
Lesbia Catullō nōn nūpsit.
Multī dīvitibus invidēt.
Eī persuādēre nōn potuī.
Parce mihi!
Linguae Latīnae libenter studēmus.
Dīvitibus invidētur.

7. Construcción con *dōnāre, circūmdare, exuere, induere, aspergere, etc.:*

Dōnō tibi librum.
Dōnō tē librō.
Induō tē veste.
Induō tibi vestem.

8. Verbos con diferentes construcciones y significados:

Cavē canem!
Cavē canī!
Sextus litterīs vacāre solet.
Ab officiīs vacāre.

9. Dativo con verbos compuestos:

Librōs addere bibliothēcae / ad bibliothēcā.

10. Verbos que significan *praestāre, superāre, etc.:*

Cicerō omnēs / omnibus praestat ēloquentiā.
Cicerō omnēs superat ēloquentiā.

V. 1. Construcción con *opus est:*

Properāre / properātō opus est.

Nummīs mihi opus est.
Nummī mihi opus sunt.

2. Ablativo de materia:

Ānulus ex aurō / aureus.

3. Ablativo comparativo:

Melior sum frātre / quam frāter.
Mihi is doctior vidētur quam tibi.
Mālō esse quam vidērī bonus.
Amīcus ille, quō nēmō mihi cārior est.

4. Ablativo instrumental:

Equō vehī.
Per tabellārium aliquid dē mē sciēs.

5. *Ūtī, fruī, fungī, vescī, potīrī:*

Agricola arātrō ūtitur.
Carne vescī.
Iugurtha Numidiā / Numidiae potītur.
Rērum potīrī.

6. Ablativo de limitación:

Mārcus et Sextus differēbant mōribus.

7. Construcción con *dīgnus* e *indīgnus:*

Dīgnus laude.
Dīgnus quī laudētur.

8. Ablativo de argumento:

Dē amīcitiā disputāre.
Liber dē amīcitiā.

9. Ablativo de abundancia y privación:

Carēre pecūniā.
Egēre auxiliō.
Implēre aquā.
Plēnus nummōrum.
Refertus nummīs.

VI. 1. *Quandō?*

Kalendīs Iānuāriīs.

Hōrā nōnā.

Aestāte.

Annō quadrāgēsīmō quārtō ante

Chrīstum nātum Caesar necātus est.

In bellō.

Bellō Iugurthīnō.

Sub finem diēi.

Circā illum annum.

2. *Quō temporis spatiō? Intrā quod tempus?*

Decem diēbus.

Intrā decem diēs.

3. *Quō temporis intervāllō?*

Quīntō quōque annō lūdī Olympiī celebrābantur.

4. *Quotiēs in temporis spatiō?*

Semel in annō.

5. *Quantō ante? Quantō post?*

Decem annīs ante.

Ante decem annōs.

Decem ante annīs.

Decem ante annōs.

6. *Quamdiū?*

Per decem annōs.

Decem annōs.

7. *Ex quō tempore?*

Tertium iam annum.

Tot annōs.

Decem abhinc annōs.

Ante (hōs) quīnque annōs.

8. *Post quod tempus?*

Post ūnum annum.

9. *In quod tempus?*

In posterum!

Ūsque ad mortem.

VII. 1. *Ubi?*

In Italiā.

Rōmae.

Athēnīs.

Neāpolī.

2. *Quō?*

In / ad Italiam.

Rōmam.

Athēnās.

Neāpolim.

3. *Unde?*

Ab urbe venīre.

Ē patriā ēgredi.

Dē caelō dēscendere.

Rōmā.

Athēnīs.

Neāpolī.

4. *Quā?*

Per Rōmam.

Ībam forte viā Sacrā.

VIII. 1. Uso del indicativo latino donde el español emplea el condicional:

Longum est omnia explicāre.

2. Indicativo latino en lugar del subjuntivo español:

Quisquis / quicumque est ille...

Sīve hoc vērūm (est) sīve falsūm est...

3. Ley de la anterioridad:

Cum pervēnerō Rōmam vidēbō Colossēum.

IX. 1. Subjuntivo exhortativo:

Bonum vīnum bibāmus!

2. Subjuntivo dubitativo / subjuntivo potencial:

Quid dīcam?

Quid dīcerem?

Aliquis dīxerit.

3. Subjuntivo optativo (o desiderativo):

Utinam veniās!

Utinam vēnerit!

Utinam venīret!

Utinam vēnisset!

4. Subjuntivo concesivo:

Dīcat sānē hoc Mārcus: tamen nōn crēdō.

X. 1. Imperativo negativo:

Nōlī hoc facere!

Nōlīte hoc facere!

Nē hoc fēceris!

Nē hoc faciās!

XI. 1. Construcción de acusativo con infinitivo:

Dīcō ‘tē bonum puerum esse.’

Tē advēnisse gaudeō.

Gaudeō quod advēnistī.

XII. 1. Uso del participio con verbos de percepción:

Videō Mārcum scrībentem.

Videō Mārcum scrībēre.

2. Participio concertado:

Hostēs urbem captam incendērunt.

3. Ablativo absoluto:

Mortuō Caesare.

Omnibus spectantibus.

Caesar, hortātus mīlitēs, commīsit proelium.

XIII. 1. Gerundio y gerundivo:

Mihi legendus est liber.

Dēsīderium legendī librōs.

Dēsīderium legendōrum librōrum.

2. Conjugación perifrástica:

Moritūrus sum!

Omnibus moriendum est.

XIV. 1. Supino:

Veniō tē salūtātum.

Difficile dictū.

XV. 1. Uso de *suī, sibi, sē* y de *suus, sua, suum*:

Iūlius loquitur cum Cornēliō et cum frātre suō (= Iūliī).

Iūlius loquitur cum Cornēliō et cum frātre eius (= Cornēliī).

Paulus effēcit ut omnēs sibi crēderent.

Factum est ut nēmō eī crēderet.

XVI. 1. Valores del subjuntivo en las proposiciones subordinadas y atracción modal:

Putō eum esse virum quī tē adiuvāre possit.

Sī vīveret pater tuus, hoc nōn probāret.

Sī quis tē interroget, eī vērum dīc.

XVII. 1. Propositiones interrogativas directas:

Ubi est Rōma?
Est-ne Rōma in Italiā?
Num Rōma in Graeciā est?
Nōne Rōma in Italiā est?

Utrum hoc vērūm est an falsum?
Vērūmne est hoc an falsum?
Vērūm est hoc an falsum?

2. Prop. interrogativas indirectas:

Nesciō utrum hoc vērūm sit an falsum.
Nesciō vērūmne sit hoc an falsum.
Nesciō vērūm sit hoc an falsum.

XVIII. 1. Propositiones substantivas (declarativas o enunciativas) con quod:

Bene facis quod linguae Latīnae studēs.
Tē laudō quod linguae Latīnae studēs.
Gaudeō quod linguae Latīnae studēs.

2. Propositiones substantivas con ut:

Bone Deus, fac ut vīvat!
Tē hortor ut linguae Latīnae studeās.
Tē rogō ut linguae Latīnae studeās.
Cūrā ut valeās.

XIX. 1. Nōn dubitō quīn:

Nōn dubitō quīn rēs ita sē habeant.

2. Verba impediendī et recūsandī:

Prohibeō quōminus id faciās.
Prohibeō nē ē cubiculō exeās.

Nōn prohibeō quīn Rōmam eās.
Nōn prohibeō quōminus illum librum legās.

XX. 1. Verba timendī:

Timeō nē hostēs adveniant.
Timeō nē nōn discam bene linguam Latīnam.
Timeō ut pecūniam māgnam accipiam.

XXI. 1. Propositiones finales:

Studeō / studēbō ut discam.
Studēbam / studuī / studueram ut discerem.

XXII. 1. Propositiones consecutivas:

Tam bonus est ut omnēs eum ament.
Tam bonus erat ut omnēs eum amārent.

Hic saccus maior est quam ut ā puerō portārī possit.

XXIII. 1. Propositiones causales:

Eum amō quod bonus est.
Dīcit sē eum amāre quod bonus sit.

XXIV. 1. Propositiones temporales:

Cum prīmum	}	eum vīdit, (eum) amplexus est.
Ubi prīmum		
Ut prīmum		
Simul ac (atque)		
Postquam		

Titus iānuam pulsat antequam intrat.
Studē antequam magister tē interroget.

Dum Rōmae cōnsulitur, Saguntum expugnāta est.

Dum spīrō, spērō.

XXV. 1. Propositiones concessivas:

Etsī	}	doctus est, historiam nātūrālem tamen ignōrat.
Tametsī		
Quamquam		

Quamvīs doctus sit, homō omnia scīre nōn potest.

Etiamsī omnēs eum reprehendant, vir probus semper honestē agit.

Licet mē reprehendant omnēs, dīcam quid sentiam.

XXVI. 1. Propositiones de relativo:

Quā sapientiā es.

Quae tua sapientia est.

XXVII. 1. Propositiones comparativas simples:

Ut homō vīvit, ita moritur.

Antōnius tam bonus est quam Paulus fuit.

Idem sentiō atque tū.

2. Propositiones comparativas hipotéticas:

Quasi Tamquam } }	stultus sim omnīnō, sīc mē alloqueris.
-------------------------	---

XXVIII. 1. Periodos hipotéticos:

Sī hoc dīcis, errās.

Sī hoc dīcās, errēs.

Sī hoc dīcerēs, errārēs.

XXIX.1. Propositiones condicionales:

Ōderint, dum metuant.

Sextus potest sē dēfendere, dummodo cum singulīs certet.

APÉNDICE B
PRINCIPALES NEXOS FRASEOLÓGICOS
contenidos en cada capítulo de FAMILIA ROMANA

3	nōn iam / iam nōn	21	ain' (vērō)?
hodiē māne
6	equō vehī	22	inter sē
7	ōstium pulsāre	23	pecūniam solvere
salūtem dīcere alicui
10	animam dūcere
pecūniam facere	25	auxilium ferre
fīlia virgō
nāvem solvere
11	nūllum verbum facere	26	orbis terrārum
rēctā viā
sibi vidērī
12	ex equō pugnāre
pedibus pugnāre	27	hūc illūc
propter hoc ipsum
quam celerrimē potest
sub urbe
13	initium facere
nōmināre aliquem ā + abl.
tempus annī	28	salvum facere
ventus contrārius
14	sē habēre	29	aequō animō subīre
bonō animō esse
dolōre afficere aliquem
iactūram facere
omnia vēla dare
perīcula adīre
spem pōnere in + abl.
tuā causā
vītam agere
15	malum dare	30	caput cēnae
dominus convīvī
frontem contrahere
inter sē aspicere
16	ā dextrā
ā sinistrā
ā tergō
altum petere
nāvem cōnscendere
pars caelī
satis multum		
17	decimus quisque
ūnō ōre		
18	ad diem
Graecē scrībere
Latīnē scīre
Latīnē scrībere
per sē
rēctam līneam dūcere
verba reddere		
19	opus esse		

NOVA VIA. LATINE DOCEO

<p>iter facere
 mēnsa secunda
 salvēre iubēre
 sēx hōrae iam sunt cum cibum nōn
 sūmpsī
 31 ab ōvō ūsque ad māla
 alterum tantum
 bene velle alicui
 bis tantō
 capite pūnīre aliquem
 post hominum memoriam
 prōmissum solvere
 32 adversa fortūna
 afficere aliquem aliquā rē
 cursum flectere
 fortēs fortūna adiuvat
 grātiā habēre
 grātiā referre
 grātiā agere
 in metū esse
 mare Internum
 mare Tuscum
 meā grātiā
 nāvis longa
 nāvis mercātōria
 opus esse aliquā rē
 pecūnia mūtua
 pecūniā mūtua dare
 pecūniā mūtua sūmere
 rēs adversae
 rēs secundae
 33 ā prīmā aetāte
 ante lūcem
 arma pōnere
 castra pōnere</p> | <p>epistulam dare
 etiam atque etiam
 ex vulnere morī
 genus hominum
 impetum facere in aliquem
 impetum sustinēre
 in itinere
 iter cōnficere
 lacrimās effundere
 numerō superior
 officium praestāre
 proelia lūdere
 puer septem annōs nātus
 rēs mīlitāris
 s.d. = salūtem dīcit
 stipendia merēre
 terga vertere
 34 ars poētica
 bellum gerere
 bonā valētūdine ūtī
 habēre aliquem in dēliciīs
 haud multum interest inter... et...
 male mihi est
 manibus plaudere
 meā/tuā/eius operā
 memoriā tenēre
 operā alicuius
 ratiōnem reddere
 rēs gestae, rērum gestārum
 rīsum movēre
 sanguinem mittere
 ūnīus assis aestimāre
 uxōrem dūcere</p> |
|---|---|